

Костенюк В. С.,

*аспірант відділу зарубіжної україністики
Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

ТВОРЧИСТЬ ЮРІЯ БУРЯКІВЦЯ В РЕЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Юрій Буряківець – український еміграційний письменник, творчість якого є досі малодосліджена в інтелектуальній традиції ХХ ст. Він намагався художньо зберегти і розповсюдити національну пам'ять в умовах відірваності від Батьківщини. Поетична й прозова спадщина письменника, представлена в численних виданнях діаспори, формувала уяву української зарубіжної спільноти щодо питань історичної пам'яті, моральної відповідальності й культурної самосвідомості.

У рецепції українського літературознавства творчість Юрія Буряківця розглядалася насамперед через призму функції пам'яті. У збірці «Співучі дощечки» (Нью-Йорк, 1987) автор звертається до архетипних образів і мовних форм, які виконують функцію «запису» колективної травми й наративу втрати. Діаспорні бібліографи й рецензенти використовували тексти збірки для формулювання уявлення про роль Батьківщини в його творчості. Наприклад, у статті «Про деякі поезії Юрія Буряківця» рецензент Олекса Рань відзначав його «високу образність і велику та спокійну силу Духа, яка у злагоді з самою природою» та «притаманне єднання з чудовою українською природою як з найліпшим другом» [2, с. 446]. Крім того, на підставі есеїстичних праць самого письменника, включених до збірки (зокрема, «Думки з приводу “Маги віри”» та «Пізнання важливості віри»), можна зробити висновок, що його творчість підкреслює надзвичайну важливість національної самобутності й духовної незалежності народу, що є невід'ємною складовою політичного суверенітету.

Проза Юрія Буряківця сприймалася в діаспорній пресі не лише як художня оповідь, але і як спроба епічної реконструкції історичного досвіду нації в умовах розпорошення. Його збірки є цінними в контексті інтелектуальної та творчої спадщини, проте ще й значною мірою вони відігравали важливу роль для підтримки національної ідентичності серед читачів поза Батьківщиною.

Перші оцінки творчості Юрія Буряківця з'явилися ще в середині ХХ століття. Володимир Державін у часописі «Нова Україна» в 1943 році відзначав ліричний характер його поезії та те, що «на основі

пісенної традиції він подає ліричні відображення української природи та сільського побуту, оповиті сумними спогадами» [1]. Василь Ірклієвський захоплено відгукувався про його епічний твір «Скоморох» і підкреслював: «Цей унікальний твір можна сміло назвати епосом українського народу, що вмістив у собі одержимість людську: бути господарем на власній землі» [1].

У пізніших дослідженнях творчість Юрія Буряківця розглядається в контексті літератури української еміграції. Згадки про нього можна знайти в оглядах літературного процесу діаспори, де його творчість характеризується як така, що відображає національну свідомість та прагнення до свободи.

Професор Роман Кухар у післямові до збірки «Право на велику дорогу» аналізує творчий шлях Юрія Буряківця, відзначаючи плодючість, патріотизм та філософську глибину його поезії. Він цитує слова самого письменника про те, що його герої – це представники козацького народу, а його творчість пронизана ідеалами любові, братерства та служіння людству [3, с. 319].

З огляду на сучасний контекст, збройну агресію росії проти України та пов'язані з нею виклики культурній ідентичності, рецепція творчості Юрія Буряківця набуває нових значень. У часи, коли збереження національної пам'яті стає питанням виживання не лише культурних інституцій, але й самої ідентичності нації, тексти авторів діаспори набувають ролі джерел пам'яті боротьби, вони зберігають як переживання втрат, так і прагнення майбутньої відбудови.

Після проголошення незалежності України постать Юрія Буряківця поступово повертається у фокус сучасного літературознавства. Якщо діаспорна критика розглядала його, насамперед, як хранителя культурної пам'яті, то сучасна українська наука починає осмислювати його творчість у ширшому контексті національної літератури ХХ століття.

У працях, присвячених історії української еміграційної прози (зокрема в аналітичних оглядах періоду 1990–2020 років), дослідники розглядають Юрія Буряківця як представника «другої хвилі» еміграційної інтелігенції, котрий поєднав традиції класичної української прози з новою стикою вигнанця. Його романи («Право на велику дорогу», «Пашпорт на Україну», «Нездоланні») тлумачать не лише як літературну спадщину, а і як інтелектуальні тексти, що демонструють рефлексію над втраченою Батьківщиною, над мовою, як формою духовного опору. Українські дослідники підкреслюють, що творчість Юрія Буряківця виконує важливу репрезентативну функцію – вона дає можливість вивчати феномен збереження національної ідентичності через літературу вигнання, відкриваючи поле для нових компаративних студій між материковим і діаспорним художнім мисленням. У сучасному академічному дискурсі письменник посідає місце поруч

з авторами, чия творчість стає ключем до осмислення травматичного досвіду ХХ століття – вигнання, війни, окупації, втрати дому.

Отже, рецепція творчості Юрія Буряківця в українському літературознавстві перетворюється на процес відновлення культурної цілісності: від фрагментованої пам'яті еміграційних видань до інтегрованого бачення національної літератури як цілісного простору пам'яті та опору. Його творчість – це не лише естетичне явище, а й морально-історичний документ українського ХХ століття, сучасне прочитання якого стає частиною новітньої боротьби за збереження культурної ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Боженко А. І. Жадана зустріч з Україною. Літературна Україна, 1994. 15 грудня.
2. Буряківець Ю. Д. Співучі дощечки. Нью-Йорк : Самвидав. 1987. 464 с.
3. Буряківець Ю. Д. Право на велику дорогу. Нью-Йорк : Рідний Край, 1972. 320 с.
4. Просалова В. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 480 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-41>

Кузнєцов В. Д.,

аспірант

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

МЕДІАСПОЖИВАННЯ І КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Медіаспоживання є невід'ємною частиною соціокультурного простору, визначаючи характер комунікації між громадянами, бізнесом і державою. В сучасному українському суспільстві воно виступає не лише засобом інформування, але й інструментом соціальної мобілізації, формування цінностей та впливу на якість суспільних відносин. У добу цифровізації основні комунікаційні практики перемістилися в онлайн-середовище: соціальні мережі, цифрові медіаплатформи та онлайн-видання стають пріоритетними каналами взаємодії, тоді